ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸਟੇਟ

ਬਨਾਮ

ਵੀਰਪਾਲ & ਅਨੁਸਾਰ

(2022 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 34)

ਫਰਵਰੀ 01, 2022

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 32 – ਮਰਨ ਬਿਆਨ – ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ – ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ – ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛਾਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ ਹੀ ਸੱਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ – ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ – ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ।

ਸਬੂਤ – ਮਰਨ ਬਿਆਨ – ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕੀਮਤ: ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਕ੍ਸ਼ਪਾਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਜ੍ਹਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 22.12.2011 ਨੂੰ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ - ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 10]

2. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10]

3. ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੇ। [ਪੈਰਾ 10]

4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਸੁਰ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਧਾਗਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਣਾ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੋਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਨ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸੜਨ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦੇ। ਸੜਨ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਜਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10.2]

5. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ.) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ

ਨਾਲ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਅਤੇ ਫਿਜੀਸ਼ੀਅਨ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। [ਪੈਰਾ 10.2]

6. ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ/ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਲਈ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਉਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 11]

ਮੁੰਨੂ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਰਾਜ ਦਾ ਐਮ.ਪੀ. (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 104 : [1976] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 764; ਪਾਨੀਬੇਨ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 474 : [1992] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 197; ਉੱਤਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਾਗਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552 : [1985] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621; ਰਾਮਾਵਤੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ; [1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 211 ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਾਲ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 22 : [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 552 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਵੀ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1998) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303; ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545; ਕੈਲ ਚਨਮਿੱਲੋ ਸਾਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [1999] ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 562 : [1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284; ਵਿਕਾਸ @ਪੱਪੂ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516 : [2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 933; ਲਕਸਮਣ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 710; ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779 : [2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1137; ਅਮੋਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ, (2008) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 468 : [2008] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 956; ਕੁੰਡੁਲਾ ਬਾਲਾ ਸੁਬ੍ਰਹਮਣਯਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1993)2ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.684 : [1993] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 666 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(1998) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

(1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

[1999] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 284 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

[2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 933 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

(2002) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 710 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

[2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1137 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.3

[2008] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 956 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.4

[1993] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 666 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.4

[1976] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 764 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 5.4

[1992] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 197 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10.1

[1985] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10.1

(1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 211 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10.1

[1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 552 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10.2

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 34 ਦਾ 2022।

ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 30.05.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4658 ਦੇ 2015 ਵਿੱਚ।

ਮਿਸ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵਿਸ਼ਨੂ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪੀ. ਐਸ. ਖੁਰਾਨਾ, ਵਿਭੂਤੀ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵੰਡ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ 30.05.2020 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ

ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ-

2.1 ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਬੰਗਾਲੀ ਬਾਬੂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 1144/11 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 326 ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ 20.12.2011 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 2:30 ਵਜੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਧਾ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਧੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਕਾਲ ਆਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸੜ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁੱਜਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁੜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਸੁਰ ਅਤੇ ਸਾਸ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਲਦੀ ਮਾਚਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਜ਼ਮਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

2.2 ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ 10 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-5 ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਦੋ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਚਾਅ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

3. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4658/2015 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਸਨ, ਇੱਕ 20.12.2011 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 22.12.2011 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ./ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਗਰਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਵਾਂ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜੋਗ ਮੰਨਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਭੱਜ

ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤਾ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5. ਮਿਸ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5.1 ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

5.2 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਉੱਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ 20.12.2011 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਈ.ਓ. ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਜਗਾਉਂਦੀ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ।

5.3 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਅਧੀਨ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਵੀ ਚੰਦਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1998) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 303 (ਪੈਰਾ 6); ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ & ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 (ਪੈਰਾ 6); ਕੋਲੀ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸਾਯਜੀ & ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 562 (ਪੈਰਾ 8); ਵਿਕਾਸ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 516 (ਪੈਰਾ 48); ਲਕਸਮਣ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2002) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 710 ਅਤੇ ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 779 (ਪੈਰਾ 21)।

5.4 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਈ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਈ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਮੋਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ, (2008) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 468 (ਪੈਰਾ 13); ਕੁੰਡੁਲਾ ਬਾਲਾ ਸੁਬ੍ਰਹਮਣਯਮ & ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 (ਪੈਰਾ 18); ਮੁੰਨੂ ਰਾਜਾ & ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ, (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 104 (ਪੈਰਾ 16) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5.5 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਚੱਜੇ ਕਾਰਨ ਦੇ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭਾਗ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕਹਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

5.6 ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਾਈਡ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ/ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਖੁਰਾਨਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਈ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

6.1 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 20.12.2011 ਨੂੰ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 22.12.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6.2 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਜੋ 20.12.2011 ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਸੁਰ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 - ਸਸੁਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਸਾੜਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

6.3 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੇਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰ ਤੋਂ ਡਰ ਕਾਰਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ

ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ; ਕਤਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

8. ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਹਨ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 20.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ 22.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੁਕੌਂਤੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 20.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 20.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਨੂੰ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ 20.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ/ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 22.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਮਰਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਅਜਿਹੇ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

9.1 ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ/ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

9.1.1 ਲਕਸ਼ਮਣ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਏ ਉਦਾਸੀਨ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦਾ ਜਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

9.1.2 ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕਈ ਮਰਨ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੋ/ਕਈ

ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਹਨ, ਸਾਰੇ

ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਈ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 32 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ:

"ਸਾਡਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਈ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ

32 ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਯ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਵੀ ਚੰਦਰ & ਓਰਸ. (ਸੁਪਰਾ), ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ (ਸੁਪਰਾ), ਕੋਲੀ ਚੁਨੀਲਾਲ ਸਾਵਜੀ & ਅਨ੍ਰ. (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ & ਓਰਸ. (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਯੋਗ ਹਨ।

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਕ੍ਸ਼ਪਾਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ 'ਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ – ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, 22.12.2011 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ – ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ

ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ IO ਦੁਆਰਾ 20.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭੱਜ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਮਰੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ ਸਬੰਧਤ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਬਿਆਨ/ 20.12.2011 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਸਹੁਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਬਿਆਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸਹੁਰੇ ਵੱਲੋਂ ਤੋੜਿਆ/ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟਾਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਸਨ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਪਾਇਆ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ 'ਤੇ. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੱਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10.1 ਹੁਣ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੰਨੂ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਅਨਜ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਪੰਨੀਬੇਨ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 474 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਾਗਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਅਨਜ [(1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552 ਅਤੇ ਰਾਮਾਵਤੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 211 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬੂਤ ਦੇ।

102 ਕੁਸ਼ਾਲ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੌਂਬੇ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 22:1958 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 552 ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਦਾਂਤ ਤੈਅ

ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਰੇ ਦੇ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

“16. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ, ਮਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ, (1) ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦਾ ਇੱਕਲਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲੇ; (2) ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (3) ਇਹ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ; (4) ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਤੌਲਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (5) ਇੱਕ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਰਥਾਤ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੋ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾਲੋਂ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (6) ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਕਿ ਮਰਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਅਪਰਾਧ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ; ਕਿ ਬਿਆਨ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮਰਣ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿ ਬਿਆਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਿਊਟਰਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਜੋ ਪਹਿਲੂ ਸਾਂਝੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੋ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਨਾਮਤ: ਕੁਸ਼ਲ ਰਾਓ ਅਤੇ ਤੁਕਾਰਾਮ ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਂਝੇ ਧਾਗੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਛਿੱਦੇ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਗਏ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਕਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਸੁਰ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ

ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਧਾਗਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਵਾਏ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਾੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾੜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਛਾਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੜ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਭਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ) ਬਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-6) ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਬਿਆਨ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਸਡੀਐਮ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸ ਲਈ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ./ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 22.12.2011 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਨ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਹਨ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 & 2 – ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ

ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ੁਭਮਸ਼ੁ ਦਾਸ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate